

STICHTING BLUE REVOLUTION

BELEIDSPLAN 2019-2020

Doel en activiteiten

De doelstelling van de stichting is het creëren van een mondiale bewustwording met betrekking tot het nut en de noodzaak van het gebruik maken van het wateroppervlak voor onder andere voedselvoorziening en verstedelijking. Het ontwikkelen en laten uitvoeren van een onderzoekagenda ten behoeve van de realisatie van drijvende projecten en drijvende steden. Het bevorderen van onderzoek voor en ontwikkeling van drijvende steden. Om de doelstelling te realiseren heeft de stichting een Denktank opgericht waaraan gezaghebbende ‘denkers’ uit de wereld van drijvend bouwen deelnemen. De stichting organiseert bijeenkomsten en publiceert artikelen van academisch niveau in vakbladen en andere media. Een planning van de activiteiten en onderwerpen maakt deel uit van dit beleidsplan.

Inkomsten

De stichting beoogt fondsen te werven onder vermogensfondsen die vanuit een maatschappelijke verantwoordelijkheid willen bijdragen aan onderwijs en onderzoek. Het beheer van het vermogen en het organiseren van de activiteiten geschiedt door de stichting zelf. De ingezamelde middelen worden besteed aan het organiseren van bijeenkomsten en het uitgeven in eigen beheer van publicaties. De stichting heeft thans nog geen inkomsten en geen vermogen. De huidige activiteiten worden thans in natura aangeboden door DeltaSync BV. Fondsenwerving zal ons staat stellen de activiteiten te intensiveren en te versnellen.

Bestuur

Het bestuur van de stichting bestaat uit Karina, Maria Goldman - Czapiewska; Bart Roeffen (secretaris), Rutger Ewout de Graaf (penningmeester) en Ronald Vuijk (voorzitter). Het bestuur ontvangt geen vergoeding.

Denktank

De Denktank Drijvend Bouwen werd door Rutger en Ronald opgericht in de zomer van 2017. De dertien Denkers van de Denktank zijn: Rutger de Graaf, Karina Czapiewska, Laetitia Smits van Oyen, Roland Goetgeluk, Henny Lardenoye, Maarten Claringbould, Pernille van der Plank, Louis de Quelerij, Jeroen Rijke, Dries Hegger, Derk Loorbach, Olaf Waals & Ronald Vuijk (Voorzitter).¹

Idee achter de Denktank is de governance van drijvende steden meer op de politieke en bestuurlijke agenda te krijgen. We hadden eerder al praktische successen geboekt met het drijvende paviljoen in Rotterdam² en de drijvende woningen in Delft³. Maar het proefschrift *Innovations in urban water management to reduce the vulnerability of cities* van Rutger de Graaf van 2009 bevatte een grotere uitdaging.⁴ Drijvend bouwen is meer dan een enkel paviljoen of zes

---

¹ Network: <https://www.blue21.nl/think-tank-network/>

² <https://www.drijvendpaviljoen.nl>

³ <https://www.balancedeau.nl/projecten/voorbeeldwoning-delft/>

⁴ https://www.blue21.nl/wp-content/uploads/2015/09/De_Graaf_thesis.pdf

woningen in een gemeente. In een boeiende TED Talk legde Rutger in 2013 hoe de zee een kans biedt om wereldwijd een gebrek aan woon- en werkruimte op te lossen.⁵ Een *blue revolution*. Hoe organiseren we de governance van drijvende steden op open zee?⁶ Dat is de vraag die de leden van de Denktank Governance voor Drijvende Steden van de stichting BlueRevolution willen beantwoorden. Drijvende steden op open zee bieden wereldwijd nieuw land aan 150 miljoen mensen die door klimatologische ontwikkelingen andere plekken zoeken om te wonen, werken en recreëren, maar het maken van nieuw land vereist nieuwe samenwerking. De Denktank ontwikkelt en ontsluit kennis over hoe bewoners en gebruikers, overheden, bouwers en facilitators kunnen samenwerken om drijvende steden te bouwen en in stand te houden. Met een drijvende stad op de Noordzee laten we met Nederlands vakmanschap zien hoe we grootschalig mensen nieuw 'land' kunnen bieden. Om kennis te ontwikkelen en te ontsluiten bouwt BlueRevolution de Denktank uit tot een professioneel ondersteund wetenschappelijk curatorium voor diepgaande kennisontwikkeling die samen met een praktische Raad van Advies die kennis ontsluit.⁶

Publiciteit

De Denkers van de Denktank hebben de afgelopen jaren van zich laten horen. Enkele voorbeelden. In de waterbestendige stad vervult de burger een cruciale rol.⁷ Drijvend Schiphol is goed voor iedereen, zelfs de vissen.⁸ Drijvende luchthaven in Noordzee de oplossing.⁹ Test met drijvend eiland op zee.¹⁰

Pernille van der Plank is expert op het gebied van de goederenrechtelijke aspecten van drijvend bouwen. In dit kader maakte zij onder meer deel uit van de stuurgroep voor 'Boek 5 van de Toekomst' betreffende de aanpassing van Boek 5 met betrekking tot drijvende opstallen.

Door Barbara Dal Bo Zanon is een onderzoeksvoorstel SWITCH4BLUE ingediend in het kader van de Nationale Wetenschapsagenda.¹¹ Welke mogelijkheden bieden drijvend wonen, werken, voedselkweken, en energie opwekken in een tijd van zeespiegelstijging, klimaatverandering en ruimtegebrek?¹² Hoewel dit voorstel niet gehonoreerd is draagt het wel bij aan de kracht van de Denktank.

De Denktank heeft een website waar de Denkers van de Denktank te vinden zijn en waarop de resultaten van het Denkwerk worden gepubliceerd.¹³ De website van de Denktank wordt onderhouden door David Kirkwood.

Locatie

De Denktank is gevestigd in Delft.¹⁴ De Denktank huist daar in de bekende Delftse incubator Yes!Delft.¹⁵

---

⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=0deiRRqWLGU>

⁶ Zie de mailwisseling Ronald, Rutger & Karina 26 augustus 2017 met als onderwerp 'Narrative'.

⁷ <https://www.stadszaken.nl/klimaat/water/1640/sleutel-waterbestendige-stad-ligt-de-burger>

⁸ <https://www.linkedin.com/pulse/drijvend-schiphol-goed-voor-iedereen-zelfs-de-vissen-rutger/>

⁹ <https://www.travelpro.nl/drijvende-luchthaven-noordzee/>

¹⁰ <https://www.deingenieur.nl/artikel/test-met-drijvend-eiland-op-zee>

¹¹ <https://www.nwo.nl/financiering/onze-financieringsinstrumenten/nwa/nationale-wetenschapsagenda--onderzoek-op-routes-door-consortia-nwa-orc/nationale-wetenschapsagenda--onderzoek-op-routes-door-consortia-nwa-orc.html> | <https://wetenschapsagenda.nl/route/blauwe-route-water-als-weg-naar-innovatieve-en-duurzame-groei/>

¹² <https://wetenschapsagenda.nl/route/blauwe-route-water-als-weg-naar-innovatieve-en-duurzame-groei/>

¹³ Denktank: <https://www.blue21.nl/thinktank/>

¹⁴ Molengraaffsingel 12 2629JD in Delft

¹⁵ Yes!Delft: <https://www.yesdelft.com/about-us/>

JAARPLAN 2019-2012

Governance

We scherpen onze *'raison d'être'*¹⁶ verder aan. De Denktank denkt na over de *governance* van drijvend bouwen als oplossing voor een groeiend ruimteprobleem.

Wat is 'governance'? Iets met bestuur, iets met controle, lelijk jargon? Je hoort het woord in ieder geval vaak op kantoor en het is vast heel belangrijk, maar iedereen heeft een andere definitie.¹⁷ De bekende bestuurskundige Arno Korsten schreef erover: 'Governance' is in het wetenschappelijk denken op het gebied de bestuurskunde aanvullend geworden op de term 'government'. 'Governance' is te omschrijven als 'de min of meer geïnstitutionaliseerde, werkzame arrangementen die vorm geven aan het scheppend en corrigerend vermogen bij de aanpak van publieke vraagstukken (bijv. stedelijke), waarbij meerdere (non-)gouvernementele actoren op elkaar zijn betrokken'. 'Governance' impliceert dat de overheid ook als partner in netwerken gezien wordt. Uiteraard zijn er wel meerdere vormen en aanduidingen van 'governance' in omloop. Zo wordt wel gesproken van 'multi-stakeholder governance' wat de aandacht focust op de verbindingen tussen overheid en maatschappelijke organisaties. Deze ontwikkeling van 'government' naar 'governance' is een zinnige ontwikkeling omdat ze in de praktijk valt waar te nemen. Overheden gedragen zich soms zowel verticaal als horizontaal in contexten zodat de term 'governance' dit proces beter vangt dan 'government'.¹⁸

Raad van Advies

We gaan de Raad van Advies inrichten. Leden van de Raad van Advies zijn ondernemers, volksvertegenwoordigers en bestuurders die geen Denker zijn maar wel het drijvend bouwen als oplossing zien voor het ruimteprobleem. Idee is deze Raad van Advies maandelijks in de gelegenheid te stellen te reflecteren op het voorliggende thema en jaarlijks uit te nodigen voor de slotbijeenkomst van de Denktank. Voorstel is een prominente oud-burgemeester te vragen om voorzitter te worden van deze Raad van Advies en in dit jaar in overleg met de voorzitter tenminste tien leden te benoemen.

Agenda

De Denktank komt het komende jaar tien keer op donderdagmiddagen van 15u30 tot 18u30 bij elkaar. De data: 23/9, 31/10, 28/11, 12/12, 9/1, 13/2, 12/3, 9/4, 7/5, 11/6 & 9/7. De bijeenkomst in juli is een slotbijeenkomst waarin we ook de leden van de Raad van Advies willen uitnodigen. De overige tien bijeenkomsten zijn reguliere Denktank bijeenkomsten.

Denkproces

Iedere bijeenkomst heeft een thema waarop de Denkers vooraf met 1-pager vanuit de eigen expertise reflecteren. Die papers worden vooraf gedeeld met de Denkers en vormen de basis voor de discussie in de bijeenkomsten. De papers worden per thema gebundeld en op de website gepubliceerd.

---

¹⁶ 'Raison d'être' betekent 'reden van bestaan'.

¹⁷ <https://www.nrc.nl/nieuws/2018/05/22/hallo-weet-icmand-wat-governance-is-a1603779>

¹⁸ <http://www.arnokorsten.nl/PDF/Veranderen/Het%20vitaliseren%20van%20een%20stad%20of%20regio.pdf>

Inleider

Iedere sessie wordt een inleider uitgenodigd. In de sessie op 23/9 nodigen we onze oprichter uit om vanuit het perspectief van zijn proefschrift, onderzoekswerk en praktijkervaring het ruimteprobleem toe te lichten.

Ruimte als probleem

Thema op 23/9: In deze cyclus gaan we nog eens terug naar onze 'core'. We behandelen het ruimteprobleem. De veronderstelling is dat ruimte om te wonen en te werken op land door diverse omstandigheden steeds schaarser wordt en dat drijvend wonen en werken daarvoor de oplossing is. Technisch is drijvend wonen en werken mogelijk maar een grote vlucht lijkt het nog niet te nemen. Waarom is dat zo? Inleider is Rutger de Graaf.

Rutger de Graaf is on a mission to make the world a more sustainable place by using creative, innovative, floating solutions to major problems such as flood risk, climate change and food scarcity. According to Rutger, one of the world's biggest challenges is urbanisation. All over the world, people are moving from rural areas to cities. Already a majority of people is living in cities, which are often vulnerable to flooding. The land shortage created by urbanisation, leads to shortage of resources such as food, fuel etc. One thing, Rutger says, the world has plenty of is water. Therefore his solution is to build cities on water.¹⁹

Schiphol

Thema op 31/10: Een concrete case. Een luchthaven in zee. We bespreken de case van een Schiphol in de Noordzee. De opties om een luchthaven in zee te bouwen, moeten nader worden onderzocht. Daarvoor pleiten zowel Schiphol als de bewoners in het Schipholverleg.²⁰ Biedt de Noordzee uitkomst? Eind dit jaar presenteert het kabinet de langverwachte Luchtvaartnota, waarin het zijn visie op de toekomstige ontwikkeling van de luchtvaart in Nederland tot 2050 uiteen zal zetten. In een uitgebreide brief met daarin de hoofdlijnen van de nota die minister Cora van Nieuwenhuizen afgelopen maand naar de Tweede Kamer stuurde, wordt echter met geen woord gerept over een eventuele verhuizing naar de Noordzee. Het politieke draagvlak voor die ambitieuze onderneming lijkt vooralsnog gering.²¹

Woudse polder

Thema op 28/11: Drijvend wonen en werken in laaggelegen calamiteitenpolders. We bespreken de case van de Woudse polder. De Woudse polder waterberging is een 'droge berging', wat inhoudt dat alleen bij overtollig water in de boezem van Delfland, water in de berging zal worden ingelaten. Dat betekent dat de de weilanden gewoon kunnen worden gebruikt door vee en vogels. Ook is het slotenpatroon grotendeels gehandhaafd. De loop van de hoge dijk dwars door de polder is aangepast om de belangrijke archeologische vindplaatsen buiten de berging te houden. De hoogte van deze dijk is lager gehouden dan eerst de bedoeling was, hetgeen de bergingscapaciteit terugbrengt naar 500.000 m³. Door deze verlaging blijven de fraaie zichtlijnen vanaf 't Woudt en vanaf het water de Zweth gehandhaafd.²²

---

¹⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=0deiRRqWlgU>

²⁰ https://www.noordhollandsdagblad.nl/cnt/dmf20190620_43952486/vliegveld-in-zee-moet-serieus-worden-onderzocht?utm_source=google&utm_medium=organic

²¹ <https://www.deingenieur.nl/artikel/vliegveld-in-de-noordzee>

²² <http://delfland.middendelfland.net/woudsepolderwaterberging.htm>

Space@Sea

Thema 12/12: Horizon 2020 funded project Space@Sea commenced its work on November 1, 2017 setting out to make a step in efficient use of the maritime environment. The consortium consisting of 17 European partners, aim to provide sustainable and affordable workspace at sea by developing a standardised and cost efficient modular island with low ecological impact. Project coordinator Maarten Flikkema (MARIN) says: “The three-year project can be regarded as a success if the modular design of the multi-use platform has successfully been validated in a relevant environment at model scale”. Space@Sea will study the most suitable shape of the floaters to minimise the motions. As starting point triangles will be used which also allow for a modular design maximising the flexibility to add and remove deck space and applications if necessary. Offshore specialists will contribute to design a shared mooring solution in combination with a remote monitoring and sensing system to reduce installation and maintenance costs. In Space@Sea four applications will be studied being farming, transport and logistics hub, energy hub and living. To show the potential of multi-use modular floating islands Space@Sea will conclude with the evaluation of three business cases with combinations of applications for various locations throughout Europe. Space@Sea will initiate digital communication to those interested through a project website and Twitter (@SpaceAtSea). Workshops and other result sharing activities will be announced through these streams. Space@Sea is partly funded by EU’s Horizon 2020 research programme under project number 774253. Partners working together in this MARIN coordinated project are DeltaSync, DST, Nemos, Delft University of Technology, Mocean Offshore, TU Hamburg Harburg, Bluewater, University of Rostock, Gicon-Grossmann, Wageningen University & Research, University Duisburg-Essen, TU Graz, Waterstudio, Icepronav, Val Fou and GeoSea.²³

Markerwadden

Thema 9/1: Markerwadden. Wonen in een nieuw natuurgebied; hoe moeilijk kan het zijn? Marker Wadden is een uniek natuurgebied in ontwikkeling. De natuureilanden worden aangelegd met zand, klei en slib uit het Markermeer. Dit grote project draagt bij aan het natuurherstel van het Markermeer. Op deze nieuwe groep eilanden met natuurlijke oevers komt nieuwe natuur tot ontwikkeling. Zowel onder als boven water. Een natuurparadijs voor vissen en vogels en een heerlijk recreatie-eiland.²⁴ Ook voor mensen?

Drijvende wijk

Thema 13/2: Drijvend wonen in de stad. De case 55 drijvende woningen Waterbuurt West, Amsterdam. Deze projectmatig ontwikkelde waterwoonwijk heeft 55 drijvende woningen.²⁵ *We go to the Waterbuurt West district of Amsterdam to find out about floating homes. Although they follow in the tradition of Dutch houseboats these are quite different - three storey dwellings connected by ramps that offer all the comforts of a modern home. Architects Marlies Rohmer and planner Ton van Nahmen give us the lowdown.*²⁶

Seasteading

Thema 12/3: Drijvend bouwen als ideologie of als praktische oplossing voor een probleem. Friedman is een ideologisch gedreven activist. Zijn streven is om meer vrijheid te bewerkstelligen door nieuwe landen te stichten die kunnen experimenteren met verschillende sociale structuren.

---

²³ <https://spaceatsea-project.eu/about-space-at-sea>

²⁴ <https://www.natuurmonumenten.nl/projecten/marker-wadden>

²⁵ <http://www.floatbase.nl/project/55-drijvende-woningen-waterbuurt-west-amsterdam/>

²⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=oacdH183DNI>

Hij wil dit doen door drijvende gemeenschappen te bouwen in internationale wateren.²⁷ De Nederlandse waterbouwers zien met zeespiegelstijging, een overvol Schiphol en duurzame energie de Noordzee als een nieuw werkterrein.²⁸

Platform Drijvend Bouwen

Thema 9/4: Naar een normalisatie van drijvend bouwen. Het PDB is een netwerkorganisatie van bedrijven, organisaties en individuen die beroepsmatig betrokken zijn bij de ontwikkeling, het ontwerp, de bouw en het beheer van drijvend bouwen in Nederland. Het PDB is op 2 december 2011 door NEN als stichting statutair opgericht. Dit is gedaan als vervolg op de publicatie NTA 8111:2011 Drijvende Bouwwerken. Het PDB kan ondersteuning bieden aan het bundelen van kennis van de Nederlandse ‘drijvend-bouwen-sector’ bij export en internationale samenwerking, in combinatie met partijen zoals Agentschap NL en het Netherlands Water Partnership (NWP). Het Platform Drijvend Bouwen (PDB) richt zich op het stimuleren van drijvend bouwen in Nederland.²⁹

Floating City UN

Thema 7/5: Floating cities can be part of our new arsenal of tools. For example, because of climate change, cities are increasingly at risk of flooding. In Bangkok, the ground on which some parts of the city stands is sinking by around two centimetres every year, according to some estimates, while sea levels in the Gulf of Thailand are rising. UN Deputy Secretary-General Amina Mohammed urges you to contribute your solutions – developed today and in the days ahead – to the Secretary-General’s Climate Action Summit in September. We are calling on all innovators – from Government agencies to United Nations hubs and entrepreneurs to develop climate solutions. Climate change is the most pressing issue of our time and there is no shortage of innovative solutions. We must provide the spaces and scale up support for those solutions to make a real impact in the lives of people.³⁰

Drijvend verbouwen

Thema 11/6 Drijvend verbouwen. Landbouw op het water.

Slotbijeenkomst

Thema 9/7 Evaluatie van het 3^e jaar en bespreken Jaarplan 2020-2021. Ook de nieuwe Raad van Advies wordt hierbij uitgenodigd.

Delft, 22 oktober 2019

Het bestuur

---

²⁷ Zie ook een bevlogen beweging in de Verenigde Staten: <https://www.seasteading.org> en <https://www.youtube.com/watch?v=maLAMwhTjHk>

²⁸ <https://www.deingenieur.nl/artikel/waterbouwers-richten-hun-blik-op-de-noordzee>

²⁹ <http://www.drijvendbouwen.com>

³⁰ <https://www.un.org/press/en/2019/dsgsm1269.doc.htm>